

Fra ”moster Annas skov” til naturpark

Historien om Naturparken i Vindinge 1960 -1996

Vindinge kom pludselig ”på landkortet” – i hvert fald det sjællandske – da Vindinge Naturpark åbnede i sommeren 1960. Tidspunktet var godt valgt, fra slutningen af 1950erne var økonomien i bedring for de fleste efter de magre efterkrigsår. Det kan synes paradoksalt, at parken lå på den ringeste landbrugsjord i byen, men det har som meget andet en naturlig forklaring.

”Sandet”

Vejnavne som Sandvejen, Sandrækkerne, Sandhøjen og Sandparken nord for byen skyldes, at de befinder sig i den vestlige del af et mere end 50 tdr. land stort område med den magreste jord i Vindinge. ”Sandlodderne”, som de hed ved udskiftningen af jorden mellem gårdene omkring 1800, var flade med kun et tyndt muldlag over sandet nedenunder. Det meste blev derfor tildelt byens husmænd i smålodder, som tvang dem til at tage arbejde hos gårdmændene.

3 af Københavns Magistrats gårde fik dog hver sin lille udlod på 4-5 tønder land i ”Sandet”, som området kaldtes. De lå øst for de veje, som er nævnt ovenfor, og den nordligste blev fra 1930erne byens idrætspark; så behøvede Idrætsforeningen ikke mere leje et stykke mark af bønderne og fjerne kokasser og muldvarpeskud, så der kunne spilles fodbold.

”Skovene”

Endnu tidligere blev de 2 andre lodder taget ud af produktion. Det skete for den sydligstes vedkommende o. 1900. Efter at menighedsrådet havde opgivet en ”annekskirkegård” på stedet, beplantede gårdejereren den med grantræer. Nogle år senere kunne der så hentes juletræer i skoven.

Da Tunestillingen skulle indrettes under 1. verdenskrig, fandt man her *umiddelbart nord for Vindinge og delvis inde i en skovlignende have* en særdeles god stilling for et svært feltbatteri med en fortrinlig skudretning mod Roskildes østkant – det var nemlig København, der skulle forsvares!

Fra 1925 lod ejeren af den midterste lod den tilplante for at hindre sandflugt på sin jord længere mod øst. Plantagen gik i arv til hans ugifte datter Anna, og hed herefter ”**moster Annas skov**”, ikke kun blandt nevøer og niecer.

”Danmarks naturhistoriske park”

En initiativrig mand, fabrikant og hobbyudstillingsarrangør Poul Odewan havnede i foråret 1959 – som han selv fortalte: ”ved et lykketræf” – i området, som han faldt pladask for. Resolut købte han begge plantager, parkerede sin beboelsesvogn i den lille skovidyl, hvor *et tusindtalligt fuglekor synger hyldest til morgensolen og foråret udenfor*, og gik i gang med at realisere sine planer.

Ideen var at skabe et levende museum, hvor man kunne studere alle danske dyr i naturen, både ulve og ræve, men også bjørne, vildsvin og hjorte, kronvildt, rovfugle, skarver, vildgæs, hejrer og storke – og myrer, som man ”importerede” 3 millioner af fra Sorøkanten.

Med sig fra hobbyudstillingerne havde han en ligeså entusiastisk dame, Lily Nielsen, som i 1964 købte og derefter drev parken, da Odewan kørte træet i Vindinge og rejste videre mod nye projekter.

Naturparken i Vindinge

Naturparken, som den snart kom til at hedde, gik strygende op gennem 1960erne med måske et par hundrede tusind gæster årligt.

Bilerne holdt parkeret lang Sandvejen, hvor indgangen lå i starten.

Der var næppe den børnehave eller skoleklasse på egnen, der ikke var på besøg. Og der var gode sommerjobs til vindingebørnene.

I de tidlige 1960ere var fjernsynet hvert år på besøg lillejuleaften, hvor de mindre farlige dyr fik serveret deres livretter i cafeteriet. Bjørnen måtte dog nyde sin honning i sit bur. Gennem december var der populære julemiddage, hvor rensdyret Rudolf ”sad” med ved bordet.

Da jeg og min familie kom til Vindinge 1971, var der i parken 6 rådyr, 9 sikahjorte, et dådyr, 10 påfugle, 2 sælhunde – den længstlevende hed Klaus – 18 vilde svin – det var restaurant ”Pejsestuen”s specialitet – og 2 rensdyr, på det tidspunkt de eneste på Sjælland, foruden storke, skarver, sang-

og knopsvaner ænder og andre fugle. De vilde dyr, isbjørne, brune bjørne, ulve og en jærv, havde Lily måttet afhænde, da gæsterne ikke respekterede reglerne for omgang med dem.

Lily Nielsen med sælen Klaus, som blev forladt af sin mor. I den første tid boede Klaus i Lilys badekar og solede sig på terrassen foran huset i et hjørne af parken. Senere fik han sit eget bassin.

Salget af parken i 1979

I 1970erne gik parken svære tider i møde. Krisen og konkurrencen fra alle mulige, ny former for forlystelsesparker mærkedes. I slutningen af 1970erne var det årlige besøgstal nede på 30.000, og Lily Nielsen søgte at sælge sit livsværk. Og hun var heldig at finde en pengestærk køber.

Den i offentligheden kendte direktør for Københavns zoologiske Have, Arne Dyhrberg, blev fyret med udgangen af januar 1979 og overvejede at søge til udlandet. For at holde på ham købte ”Foreningen til Dyhrbergs beskyttelse”,

en pengestærk trio af gode venner, simpelthen Naturparken til ham for en million kroner.

Den 66-årige Lily Nielsen rejste derefter jorden rundt et par gange, før hun vendte tilbage til Roskilde, hvor hun døde kort efter sin 100-års fødselsdag i 2013.

Slutspil

Dyhrberg lagde ud med mange planer, men det kneb med realiseringen. I 1982 blev parken købt af Ronalds Tivoli og tog navneforandring til "Roskilde Sommerland Vindinge Naturpark" med svogeren Peter Belli som kunstnerisk leder og moderen, sandsigersken Corinta i sin gøglervogn.

Blandingen af natur og tivoliøgl, som grundlæggerne havde søgt at undgå, gik godt nogle år.

Efter flere år med lokale ejere relancerede den sidste i 1996 en tidligere plan for udstykning af området til parcelhuse. En lokalplan fra 1997 sikrede det smukke boligområde med 32 svenske træhuse omkring resterne af parkens sø, vi har i dag.

Vindinge Lokalhistoriske Forening/Helge Land Hansen